

Carlos Areces, l'humor absurd i sense límits

Per Jordi Riera Pujal

Carlos Areces (Madrid, 1976), és àmpliament conegut per les seves aptituds com a guionista, actor i cantant. Artista amb moltes habilitats, també ha sabut practicar una creativitat plena d'enginy en la seva faceta com a il·lustrador i dibuixant d'humor gràfic. Amb la signatura de **Carlös**, s'ha dedicat a capbussar-se amb agudesesa en la cultura popular que el va marcar en la seva infància i a utilitzar-la per enriquir les seves pròpies creacions. En el seu treball com a dibuixant d'humor sol ressaltar l'absurd del comportament humà i de la quotidianitat en què vivim. Amb el seu estil caracteritzat per un gruixut traç de tinta negra, sap plasmar la nostra societat amb enginy i humor. A Carlös li agrada treballar els seus textos amb **jocs de paraules** i no té cap inconvenient a l'hora d'utilitzar recursos més primaris o salvatges com poden ser l'escatologia o la sang i la violència, si amb això aconsegueix **arrancar riallades** als lectors.

En aquesta extensa entrevista podem descobrir un creador que mostra una saviesa enciclopèdica sobre la cultura popular i que ens parla amb sinceritat de la seva carrera professional i les seves preocupacions com a autor.

ENTREVISTA

Es diria que ets una d'aquelles persones que neixen amb un llapis a la mà. Va ser el teu interès en emular els còmics que llegies el que et va incitar a començar a dibuixar?

Absolutament. L'impuls primordial que ens activa a tots els que alguna vegada hem dibuixat és el desig de generar en els altres el mateix plaer que rebem nosaltres dels còmics que vam llegir de petits. En el meu cas, copiava Ibáñez amb força destresa: sabia com havia de dibuixar els dits quan les mans estaven tancades, o obertes, o quantes ratlletes calia posar a l'arruga del pantalons, com eren les orelles de perfil i com de tres quarts, o com fer les soles de les sabates. I tots aquests elements no els treia de l'observació de la realitat, per descomptat, els mimetitzava de Mortadelo. A mi m'era ben igual com fos una sola de sabata de veritat! La dimensió que veritablement m'importava era la dels còmics d'Ibáñez. Encara que també he tingut les meves etapes de tractar d'imitar Uderzo, Jan... Tants!

Alguna vegada has explicat que el teu primer contacte amb l'univers de Francisco Ibáñez va ser als cinc anys. Què vas veure al primer Mortadelo lo que va caure a les teves mans que et va deixar bocabadat?

Sí, als 5 o 6 anys. Era Valor y... ¡al toro! m'ho va comprar la mare a canvi de menjar bé una setmana.

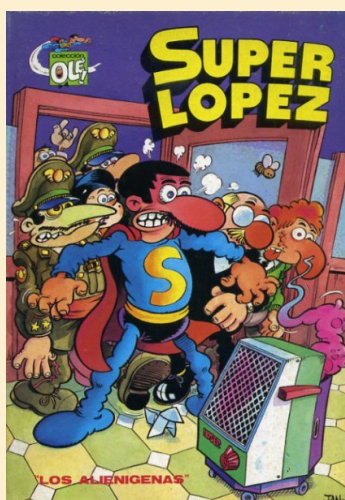
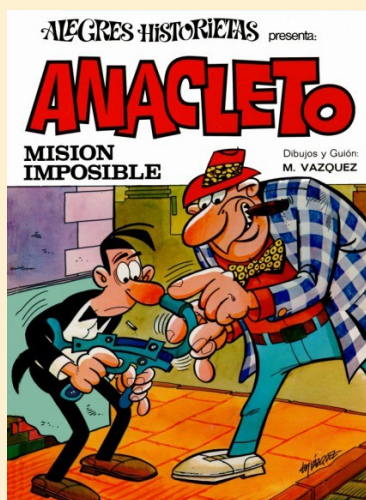
F. Ibáñez; Valor y... ¡al toro!, 1970; El sulfato atómico, 1969.

Tenia una portada preciosa i era l'àlbum millor dibuixat de el món. Només de veure'l se'm feia la boca aigua, igual que quan tens gana i veus una pizza acabada de fer. És l'única aventura llarga del començament, juntament amb *El sulfato atómico*, que no està serialitzada en capítols curts, cosa que li confereix un ritme especial. En realitat, Ibáñez va començar aquest àlbum amb altres personatges amb la intenció de publicar-lo en una nova editorial, perquè estava fart de Bruguera, així que es va esforçar especialment en el resultat, i es nota. Al final va arribar a un acord amb Bruguera, va enganxar trossos de cartolina blanca sobre els personatges i va redibuixar-hi al damunt Mortadelo i Filemón. Això explica un detall curiós que m'intrigava de petit: a les primeres pàgines de l'àlbum, cada vegada que es disfressa, Mortadelo no conserva els seus trets, la seva cara, els seus ulleres. És perquè el personatge original, que també es disfressava, quedava totalment cobert per la disfressa, no conservava les seves faccions, i Ibáñez va poder mantenir aquestes vinyetes així i evitar haver de fer el dibuix de nou. Obviant el pes sentimental que té per mi, crec que és una de les seves millors historietes, està a l'alçada dels grans àlbums franco-belgues.

D'Ibáñez has comentat que és l'autor de còmic en llengua castellana més important de tots els temps i el que té més obra publicada. Amb ell has compartit presentacions i xerrades. Què creus que ha aportat aquest mag de l'humor a la vida dels seus lectors?

És l'autor espanyol de còmic més important, i probablement també el de parla castellana (considero que Quino, l'únic que li pot fer ombra, és més humorista gràfic que historietista). Ibáñez va regenerar el ritme de la historieta, i allà on altres autors estiraven un acudit per omplir una aventura de dues pàgines, ell encadenava gags a una velocitat vertiginosa.

Vázquez, *Anacleto, misión imposible*, 1972; Jan, *Los alienígenas*, 1981; Raf, *Mirlowe y Violeta*, 1988.

Ha sabut fer anar amb desimboltura l'humor negre i afegir diversos nivells de lectura, cosa que va augmentar el nivell d'edat del públic tradicional dels còmics. Tarantino diu, i jo hi estic d'acord, que la violència és un element estètic més, exactament igual que un número musical, i que no cal renunciar-hi, simplement saber utilitzar-lo. I jo crec que Ibáñez va saber treure-li un partit increïble a la violència de les seves pàgines. També el seu dibuix va suposar una evolució en el panorama d'aleshores: al principi va captar la frescor i l'originalitat de Vázquez, tal com li van demanar des de l'editorial, en un moment en què altres dibuixants còmics, com Cifré, Conti o Escobar, eren més estàtics i més infantils. Més endavant va saber adaptar-se a l'estil franco-belga, molt més detallat, per acabar en una línia molt efectiva que dona prioritat als gags i als detalls secundaris i que segueix resultant àgil (encara que de vegades hagi estat llastada pels seus entintadors). Ha aconseguit que els seus acudits recurrents, com la persecució final i el diari de l'última vinyeta, construeixin un univers propi en el qual els lectors ens trobem molt a gust.

Quins altres còmics t'agradaven en la teva infància?

Mortadelo y Filemón van ser els primers de tots. Després van passar la resta de creacions d'Ibáñez, amb *Rompetechos* al capdavant. *Súperlópez* també va suposar un punt i a part: en els seus àlbums publicats per Bruguera, el còmic d'humor es va fer més adult, les històries eren més complexes (*Los alienígenas*, *Los cabecicubos*, *La gran superproducción...*), els personatges tenien certa continuïtat (de fet, a *Súperlópez* li han sortit cabells blancs, una mostra de el pas de el temps inaudita en un còmic, a excepció d'altres casos comptats com *Mafalda*, *Gasoline Alley* o *La Parejita*), ja no portaven sempre la mateixa roba. I els personatges de Vázquez en general: a mi m'agradaven molt *La abuelita Paz*, i *Angelito*, a més dels molt més famosos *Anacleto* i *Las hermanas Gilda*. I després hi havia Raf, especialment *Mirlowe y Violeta*, ja durant la seva etapa a *Guail*, encara que també m'encantaven les seves còmiques auques d'*Esopo Latontaine*. Altres autors que he après a apreciar molt amb el temps, com Escobar (impagable *Doña Tula*), Cifré o Peñarroya (mítiques les seves portades per a *El DDT*), en el seu moment no m'interessaven molt. Després van arribar Tintín i Astèrix, per influència del meu germà, i inalmament, en el meu Olimp particular, *Mafalda*. La majoria eren còmics d'humor, els de guerra i els d'aventures (excepte Tintín) no em seduïen en absolut. Curiosament, quan de petit vaig llegir algun còmic de *Spirou* no em va acabar d'encaixar, els dibuixos eren còmics, però les historietes eren massa serioses. No obstant això, sí que m'agradava molt *Sergi Grapes*. I també recordo gaudir moltíssim amb *Els Barrufets* que es van editar a Espanya a la Col·lecció Olé!

HABITACIÓN INFAME

Carlös
2004

Carlös, Mister K, número 3, 20/10/2004

A partir de l'adolescència, ja vaig començar amb els superherois de Forum: vaig començar pels *Transformers*, perquè se'ls comprava un amic meu, i després vaig seguir amb *La patrulla X* i la resta de mutants. Mai em va interessar el còmic underground, exceptuant Crumb. Més tard vaig anar ampliant al còmic europeu, etcètera etcètera.

Què vas aprendre quan vas cursar la carrera de Belles Arts a Conca que et servís posteriorment en el teu treball creatiu?

Crec que poc. Sí que vaig fer algunes amistats que em van influir decisivament, però tot això passava de les parets de la facultat cap a fora. Has de tenir en compte que la Facultat de Belles Arts de Conca, on jo vaig estudiar, es va fundar com a reacció a l'excés d'academicisme de la resta de facultats de Belles Arts d'Espanya (que t'exigien dibuixar a un nivell considerable), el que en la pràctica suposava que podies entrar si tenies una mica de retòrica i cap talent. Encara que una bona retòrica és un talent destacadíssim, per descomptat, però el que vull dir és que importava més que sabessis vendre el teu treball amb el suport d'un gran discurs teòric que la qualitat en si de la teva feina. Això feia proliferar un tipus d'artista molt donat a debatre i poc a treballar, el que va semblar encaixar perfectament amb el meu sistema de valors. Per exemple, a l'examen d'ingrés havies d'interpretar una natura morta, i després ho mostraves en una entrevista personal. Hi havia gent amb formació acadèmica que presentava uns dibuixos molt ben encaixats, amb unes ombres hiperrealistes i perfectament acabats, i la majoria es va quedar fora. No obstant això, el meu amic Juan «El Conceptual» va presentar un cub de metacrilat (Que, per descomptat, ja portava de casa), va desenvolupar quatre conceptes, va citar a una sèrie d'artistes desconeguts, i va entrar. Resumint: em vaig passar els quatre anys fent vida social i aprofitant per experimentar pel meu compte en els camps que més m'interessaven, que eren sobretot la fotografia i el cinema. Són els anys que millor m'ho he passat a la meua vida.

Carllos, *Chechu se caga de miedo* y *Vamos a contar cosas cochinas*

Podries explicar-nos alguna anècdota dels teus inicis, quan vas autoeditar *Chechu se caga de miedo* i *Vamos a contar cosas cochinas*?

Eren un parell de petits contes que vaig fer a l'inici del mil·lenni. Amb el primer, *Chechu*, vaig anar porta per porta per totes les editorials que coneixia, que molt educadament van rebutjar el projecte una darrera l'altra perquè se sortia de la seva línia editorial. En aquell moment tenia més energia que ara i vaig decidir que el publicaria fos com fos. La meua germana em va deixar 3.000 euros i amb ells vaig editar 1.000 exemplars del llibre en una impremta petita i barata. Triar el paper i l'enquadrernació en funció de les meves possibilitats no va ser res comparat amb el tema de la distribució. A Madrid vaig recórrer en persona totes les llibreries infantils i botigues de còmics que vaig trobar, algunes de les quals encara em deuen diners perquè vaig perdre els rebuts que els vaig fer i mai vaig tornar a retre comptes. Vaig aconseguir col·locar-lo a la Casa del Libro i el van posar a l'aparador, em vaig fer una foto allà mateix ple d'orgull. Em vaig entrevistar fins i tot amb el tipus que feia les comandes per a El Corte Inglés, que em va semblar un cretí prepotent, però em va agafar 15 exemplars. De seguida em vaig adonar que repartir només 15 exemplars d'un conte petit i desconegut entre els diversos centres comercials que tenien era com llençar-los a les escombraries, perquè no es veien i ningú preguntava per ells. Així que, quan vaig aconseguir col·locar un grapat a l'FNAC, el primer que vaig fer va ser enviar-hi a 30 amics a que preguntessin per «aquest conte que havien ressenyat a *El País*», i llavors treien un retall de diari i fingien llegir el títol, *Chechu se caga de miedo*. Jo mateix els donava diners perquè ho compressin, així que es van esgotar en dos dies. De seguida em van fer una comanda molt més gran. Llavors, com van exposar tots els exemplars de cop, es veien amb facilitat i la gent s'interessava per aquest llibret estrany i petit de format apaïsat, tapa dura, enquadrernació en viro i de títol curiós i el comprava. El secret principal és que estiguin a la vista: en totes les botigues en què el tenien al taulell, volava. FNAC em va acabar fent una comanda de 500 exemplars de cop, i després ho vaig haver de reeditar un parell de vegades més. Fa uns anys, fins i tot, la distribuïdora es va oferir a comprar-me íntegra una edició de 2.000 exemplars més pagant a la bestreta, però no vam arribar a un acord. Així que puc dir que, per a mi, que no era ningú, va ser un èxit de vendes.

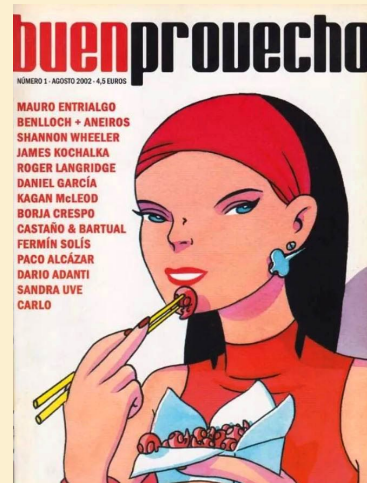
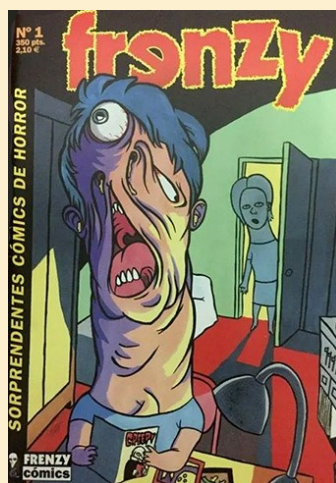
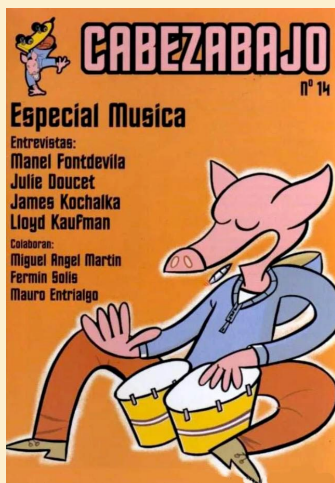
Quan vaig treure el segon ja tenia un parell de coses apreses i vaig fer una tirada més gran, que vaig acabar esgotant. Però l'autoedició i el seguiment que requeria em van acabar cansant.

Explica'ns les teves experiències en fanzines com *Frenzy*, *Cabezabajo* o *Buen Provecho*. ¿Per tu eren historietes per experimentar i per créixer com a dibuixant, o t'ho prenies com treballs professionals, encara que no cobraves per ells?

Per mi eren treballs professionals, és clar, perquè, tot i que treballava en una oficina, jo el que volia era publicar. Jo ho veia com una oportunitat de mostrar els meus dibuixos, i amb allò ja em donava per pagat. A més, quan tens vint anys estàs molt més carregat d'il·lusió i li dediques més temps a cada il·lustració que quan et professionalitzes i dibuixar, que fins aleshores havia estat un hobby, es va convertir en baixar a la mina. Res mata la il·lusió tant com la rutina. Que l'hi preguntin a Wally Wood, que es va acabar suïcidant. Abans va deixar dit que si hagués de començar de nou la seva carrera, es tallaria les mans.

Què dibuixants destacaries d'aquelles primeres publicacions?

Per sobre de tots, a David Lorenzo, l'*alma mater* de *Frenzy*. Tenia un dibuix espectacular, senzill, i li interessava molt el terror del XIX, l'estètica victoriana i el rotllo Poe i Lovecraft. Les seves portades per a *Frenzy* eren mítiques. La primera vegada que vaig veure dibuixos seus va ser en una revista d'animació, *Pixel*, que mostrava els seus dissenys per a un curt titulat *El ataque de los zombies adolescentes*. Hi havia exemples d'un altre dissenyador que també havia participat en el curt, però la comparació era insultant. I, de sobte, un dia el conec casualment a Madrid Còmics, li ensenyo uns dibuixos i em proposa col·laborar en el seu nou fanzine *Frenzy*. El seu últim projecte és una adaptació en còmic de *La torre de los siete jorobados*, però no l'ha publicat encara. És una pena que algú tan dotat no pugui dedicar-se exclusivament a dibuixar.

Cabezabajo, *Frenzy*, 2001; *Buen Provecho*, 2002.

Carlös, *Mister K*, 2005, 2006

Va ser a la revista *Mister K* (octubre de 2004), sota la direcció de Maikel, que vas començar la teva singladura professional com a dibuixant?

En aquella època ja havia començat a col·laborar amb una editorial infantil que es deia Tupataleta i en una revista horrible per venedors d'informàtica, però *Mister K* va ser un salt important, em va permetre ficar la poteta a *El Jueves*, i això ja era una altra lliga. Jo llegia *El Jueves* des de feia anys i considerava que s'havia reciclat molt bé, m'encantaven Montey i Paco Alcázar, em feia molta gràcia Pedro Vera i m'encantaven les caricatures de Carbajo.

A *Mister K*, vas començar amb la sèrie 6 flashes de magnesio. Et donava molta llibertat creativa el fet d'agrupar sis acudits que enfocaven un tema des de perspectives diferents?

Era un format amb el qual em trobava més còmode que fent un personatge fix, fins i tot havent de treure 6 acudits per pàgina. Preferia això a haver de inventar-me un tipus amb determinades qualitats i a la tercera historieta descobrir que el seu *leitmotiv* no em donava per desenvolupar historietes, que ja ho havia espremut, que no sabia per on tirar. A més, sempre he pensat que a el principi ha de resultar molt complicat fer que un mateix personatge s'assembli a totes les vinyetes. I després posa't a moure: sí, molt bé, sé dibuixar de front, però com seria de perfil? ¿l d'esquena? ¿l en contrapicat? Jo en aquell moment estava molt influenciat per Gary Larson i Gahan Wilson, i em va semblar la millor opció.

Et va ser fàcil dibuixar per al públic preadolescent que era a què anava dirigida la revista?

Si et soc sincer, mai ho vaig tenir molt en compte. Evidentment no podia fer vinyetes de contingut sexual, però aquest no ha estat mai el meu estil, ni tan sols quan he pogut. No obstant això, pel que fa a la violència, la veritat és que els acudits no estaven molt rebaixats. Llavors les xarxes socials no tenien la influència que tenen ara i no era comú fer una gran bola de neu amb un escàndol, ni els diaris es prestaven a cedir titulars a polèmiques sense importància. Avui dia suposo que seria diferent, n'hi hauria prou que un pare donés la veu d'alarma.

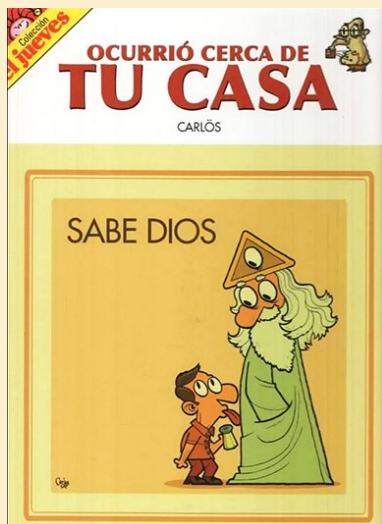

Carlös, 2006

Com a anècdota, te n'explicaré una que ja vaig esmentar en el meu recopilatori de la col·lecció Luxury Gold Collection d'*El Jueves*: crec que mai em van tirar per terra un acudit de *Mister K* quan presentava els esbossos, a excepció d'un en què un nen i una nena s'havien fet un nus amb les llengües i el subtítol resava: «Principiants del petó francès». A Maikel, el coordinador, li va resultar massa explícit, i va suggerir que almenys es quedessin units per l'aparell de dents, el que em va semblar bé, perquè l'acudit seguia funcionant. El curiós és que just a sota d'aquest acudit hi havia un altre en què un home es despertava ressacós al llit després d'haver anat a dormir amb un cavall. Aquest acudit es va publicar sense problemes a la revista infantil i ningú va trucar per queixar-se. Sortint-me una mica del tema, aprofitaré per fer apologia de la incorrecció. Crec que hi ha una certa hipocresia en les denúncies de continguts en l'era de la interconnexió. La sèrie *Padre de familia* té un contingut extrem, uns acudits negríssims, però aquí s'emetia en horari infantil sense que això aixequés ampolles. Si el mateix producte s'hagués fet a Espanya, seria impensable que cap televisió el posés a la seva graella. De vegades, només ataquem per proximitat amb el provocador i per la satisfacció de penjar-nos una medalla. Ens han fet creure que sentir-nos indignats és motiu suficient per a censurar una ficció, quan sempre tenim la llibertat de no consumir-la.

A la teva vida professional, vas començar a compaginar els teus treballs com a actor (vas comentar que al cinema hi ha molta més pasta) i com a dibuixant. És fàcil canviar d'hàbit i vestir-te per a un mitjà o per a l'altre?

El problema era que l'actuació cada vegada es menjava més temps, i trobar el buit per realitzar les pàgines setmanals d'*El Jueves* es tornava de mica en mica més complicat.

Carlòs, *Ocurrió cerca de tu casa. Sabe Dios*, 2007; *Ocurrió cerca de tu casa*, 2008

Per dibuixar necessitava una certa rutina, un entorn familiar i mentalitzar -se que aquell dia no sortiria de casa per mantenir la concentració, perquè jo tinc molta ansietat i de seguida se'm dispara. Quan un rodatge em portava fora de Madrid, de vegades havia de buscar un forat després de 12 hores per posar-me a dibuixar a la taula incòmoda d'un hotel, amb taquicàrdia, quan el que em demanava el cap era tirar -me al llit, desconnectar i veure la tele. A poc a poc va deixar de de compensar, i cada vegada vaig anar dibuixant menys.

Treballar de dibuixant és una feina solitària, fer-ho com a actor és una feina que et dona molta notorietat, però que significa entrar en una obra en què ets una peça més d'un engranatge. Com a creador de mons de ficció, què t'aporta treballar en diferents mitjans?

Efectivament, quan feia les pàgines jo n'era l'únic responsable, i saber que no m'havia de coordinar amb ningú per controlar el resultat, d'una banda, m'agradava. D'altra banda, l'ésser humà és sociable per naturalesa i tendeix a buscar relacions en el seu entorn. Les hores mortes tancat sol a casa meva em passaven factura i no m'ajudaven amb l'ansietat. El cinema és un treball en equip i tu, com a actor, només t'ocupes de la teva part, i quan tinc problemes de dispersió, no hi ha res millor que comptar amb la direcció externa d'una persona que ho veu tot en conjunt. Per descomptat, has de confiar-hi prou com per poder relaxar-te. Prefereixo treballar amb un director tirà que amb un d'imbècil (encara que el que més m'agrada és que sigui talentós i encantador a parts iguals). No oblidem que l'ofici de director és una peça clau que influeix directament en el treball de tots: és ell qui t'ha d'indicar el to que has de fer servir, és ell qui t'ha de permetre canviar les paraules si la frase no et surt natural, és ell qui ha de coordinar que tot estigui entonat i és ell qui t'ha de marcar els límits dins dels que pots fer créixer el teu personatge.

Un humorista transmet els seus punts de vista personals a través de l'humor. És només un entreteniment per fer que la gent s'ho passi bé o hi ha alguna cosa més?

No sé com s'ho plantegen els altres. Jo no filosofava en excés, el principal és que l'acudit em semblés acceptable. Encara que, per descomptat, tu portes una línia de casa, i al final transmetes unes idees esbiaixades segons la teva percepció dels temes que molen, els que no i com enfocar-los.

Definiries el teu estil d'humor en el còmic com amant de l'absurd, dels jocs de paraules i mostrant una visió de la vida de tons negres?

Em sembla que és una bona sinopsi. També m'agrada molt l'escatologia i el *gore*. La caca és un element fonamental en l'humor més primari, ens connecta amb els nostres orígens i amb el nen que vam ser. No riure amb un pet és haver perdut la humanitat.

Quins serien els teus referents en l'humor patri i en l'internacional?

Els referents són un tema complicat, perquè, des de dins, sempre n'hi ha que un considera molt interessants, però molt diferents als que es veuen des de fora. Per norma general, rebutges els més evidents i destagues els més famosos. No crec que Melendi et digui que un dels seus referents és Estopa. I després hi ha les coses que odies, és clar, que en molts casos et representen encara més que les que t'agraden. Dit això, ¿quines són els meus referents? Suposo que els següents m'han deixat alguna empremta: Ibáñez, és clar. L'escola Bruguera en general, amb importància destacada també de Vázquez. Quino alguna cosa m'ha hagut de imprimir. I, sense cap dubte, per la seva forma d'entendre l'humor més que per grafisme, Gahan Wilson, Charles Addams i, sobretot, Gary Larson. Potser Ronald Searle. Franquin? Scott Adams? Schulz? Fins i tot et diria que en els meus dibuixos a llapis (que poc tenen a veure amb el que publicava a *El Jueves*) veig coses inspirades en Egon Schiele o Otto Dix. Veus? Tots estan consagrats i molen bastant. Però ningú anomena Sanchís, i potser hem llegit més *Pumby* que qualsevol altra cosa.

Ets de la generació nascuda als setanta. Monteys és un altre magnífic dibuixant d'aquesta fornada. Cadascú té el seu estil, però potser un punt en comú en els vostres treballs siguin unes connexions sempre presents amb la cultura popular que us han marcat?

Doncs potser és un, sí. Amb Monteys noto proximitat temàtica. Ens agrada la ciència-ficció i el gènere. Qualsevol de la nostra dècada ha crescut llegint còmics Bruguera. Pot ser que no tinguem exactament els mateixos referents concrets, però els generacionals hi són. No he vist més revival nostàlgic que el que hi ha dels 80. Continuament estem tirant de la infància, i la nostra infància és cultura pop. En monòlegs, en pel·lícules, en llibres... i nosaltres en còmic.

El teu estil de dibuix caricaturesc és molt expressiu, amb personatges amb grans ulls i contorns gruixuts. ¿Aquestes característiques vénen de la influència de el món de l'animació?

Potser sí. Sempre he estat un apassionat de l'animació. Des dels clàssics, com Max Fleischer, Disney, l'UPA o Tex Avery, fins Kricfalusi, Tartakovsky, Bob Esponja o Pixar. De fet, un dels meus primers treballs va ser com a responsable de l'equip d'animació d'una empresa puntcom. Fèiem petites animacions en Flash i les penjàvem al nostre web. Aquí l'estil era traç gruixut i simplicitat en les formes. Suposo que el vaig incorporar al còmic, perquè també els feia amb Flash.

Com va ser el canvi a treballar per a un públic més adult a *El Jueves* amb la sèrie *Ocurrió cerca de tu casa*? En aquesta sèrie agrupaves diferents gags de temàtiques concretes i fins i tot t'autoparodiaves.

Com et dic, temàticament no va suposar gran canvi. Mai vaig rebaixar el nivell pensant que els nens no entendrien una determinada referència, així que la meua tònica de treball era gairebé la mateixa. Agrupava acudits temàtics igual que feia a *Mister K* amb 6 *flashes de magnesio*. El nom de la secció és una al·lusió directa a una pel·lícula francesa dels 90, que seguia en clau de fals documental a un assassí en sèrie. El cartell m'impressionava molt: un tipus disparant fora de pla, i entre els esquitxos de sang que saltaven cap a ell hi havia un xumet. El títol em semblava perfecte, i reflectia la quotidianitat absurda dels meus gags. I sí, de vegades m'autoparodiava, i també punxava els companys amb qui més confiança tenia: Monteys, Paco Alcázar, Adanti, Maikel... Em ve al cap especialment la pàgina de comiat de la secció, on vaig repartir hòsties gratuïtes amb delit. Per mi era divertit, i a la gent que et burlis d'algú concret també li agrada molt. Quan vaig deixar la secció li van encarregar a López Rubiño que en fes una altra igual, que crec que encara continua, però al molt cabró li permeten fer quatre acudits en comptes de sis.

Carlös, *Ocurrió cerca de tu casa*, *El Jueves*, 2006

Carlòs, *Garrote Vil*, *El Jueves*, 2009

A *El Jueves* també vas iniciar una secció *Garrote Vil*, en què demanaves la col·laboració dels lectors per posar el peu a la vinyeta. Es comenta que la idea va sorgir de llegir *The New Yorker*. És cert?

Sí. Quan trobar un forat per dibuixar es va convertir en un problema, se'm va acudir una idea que no em portaria gaire temps i em permetia seguir parcialment en actiu com a dibuixant. Vaig recordar una secció mítica de *The New Yorker*, el *Caption contest*, en la qual un dels seus il·lustradors feia un dibuix amb algun element absurd i deixava que els lectors busquessin el subtítol que li donés sentit i el convertís en acudit. Cada setmana rebien milers de propostes, i la setmana següent es publicaven els tres millors. Hi havia solucions veritablement enginyosos, divertidíssimes. Jo dibuixaria el que em donés la gana i després només hauria de triar la resposta que em fes més gràcia; ¿Què podria sortir malament? La primera decepció va ser comentar-li aquesta idea a algú que em va respondre: «Ah, com el Jordi Labanda?». Resulta que a ell ja se li havia ocorregut copiar aquesta secció per a un diari en el qual treballava, però mentre que el referent de *The New Yorker* em resultava elegant, que algú em relacionés amb ell m'ofenia (jo l'odiava perquè quan em passejava amb la carpeta de dibuixos per infinitat d'empreses oferint els meus serveis com a il·lustrador i animador, la resposta habitual era: «Pots fer alguna cosa més Jordi Labanda?», com si el meu grafisme i el seu tinguessin alguna cosa en comú). Però la secció m'agradava i la vaig fer de totes maneres. Reconec que, com no confiava molt en com funcionarien les respostes dels nostres lectors, la primera setmana vaig fer un dibuix per al qual ja tenia un acudit preparat (un que no era meu, a més) per si havia de fer *tongo*. El dibuix era un paio amb un diari a la seva sofà que s'estava transformant en home llop, mentre, dempeus al seu costat, una dona molt tranquil·la li deia una cosa. L'acudit ja existia, i la dona deia: «El que em passa a mi és pitjor, jo m'estic convertint en la meua mare». Però afortunadament no va fer falta inventar-se un participant extra perquè hi va haver una resposta que em va fer gràcia: «Au, va, aquest sudoku no pot ser tan difícil». La secció es va fer bastant popular, arribant a aconseguir al voltant de 1.500 propostes per dibuix.

Los Klamstein, 2007

Van passar les setmanes i, encara que sempre hi havia una resposta millor que les altres a la qual donar el premi, la veritat és que el nivell no era el mateix que el dels lectors de *The New Yorker*. Hauria estat gairebé impossible donar tres premis. Les faltes d'ortografia eren constants, i en moltes ocasions hi havia una idea divertida de fons però amb una sintaxi demencial o ofegada en frases llargues i innecessàries que mataven l'acudit. En aquest cas, què havíem de fer? ¿Alteràvem la resposta original, o li donàvem el premi a algú amb menys gràcia però millor gramàtica? El pitjor era que, com que estaven penjades al web, qualsevol podia veure totes les respostes al concurs i, per descomptat, a tothom li semblava que la seva era millor que la que jo donava com a guanyadora. Però el que va acabar de matar la secció va ser la pura desídia des de la redacció d'*El Jueves*: Mai ningú va semblar fer-se responsable d'actualitzar la pàgina de les respostes, ni la de el guanyador, amb la qual cosa s'anaven acumulant. Alguns guanyadors escrivien perquè no els arribava el premi. Jo avisava contínuament en Monteys, aleshores director de la revista, però allò no s'arreglava. Totes les persones encarregades de la web amb les que parlava semblaven estar fent-me un favor a contracor, i així cada setmana. Allò em va anar cremant a poc a poc, i al final ho vaig deixar del tot.

Parla'ns una mica de *Las bonitas escenas estivales del tío Carlös* que dibuixaves a *El Jueves*.

El títol estava clarament inspirat en *Los cuentos del tío Vázquez*, la historieta en la qual Vázquez s'usava a si mateix com a personatge. Crec que va ser del primer que vaig fer per a *El Jueves*, un parell de pàgines setmanals durant aquell estiu, mentre encara estava com a col·laborador a *Mister K*. Doncs res, el mateix, però centrant-me en la temàtica estiuenca.

Explica'ns el teu treball creatiu en relació a sèries d'animació com *Los Klamstein*.

A Joaquín Reyes i a mi ens agrada molt l'animació, així que, quan preparàvem el projecte de *Muchachada Nui*, Joaquín em va proposar fer una sèrie de dibuixos per al programa. Vaig repassar la meva llibreteta d'idees i, amb un grapat de personatges que vaig trobar per allà, vaig formar una família el més impossible possible: Amy, la mare, era un homenatge a la goril·la que parlava de Congo; la filla gran era Angela Lansbury, per la qual sento devoció; el pare i el fill, un parell de dissenys *random*. La idea era que jo fes els guions, els dissenys i dirigís el doblatge. Però la noia que es va contractar al principi, la qual animava *Enjuto Mojamuto*, no era dibuixant (a Enjuto només calia substituir una boca per una altra i poc més), i al final em vaig encarregar jo de l'animació dels primers capítols (després ho faria Jaime Villanueva amb molta soltura). Els guions eren qualsevol cosa que em passés pel cap, amb l'única condició que no tingués sentit, per això va ser molt frustrant descobrir que un d'ells era clònic a un capítol de *Padre de familia* en què un gra d'acne prenia el control sobre la persona a qui li sortia, exactament igual que passava al que jo havia escrit. Jo no en tenia ni idea perquè en aquell moment no havia vist ni un sol capítol de la sèrie de Seth MacFarlane. Finalment, *Los Klamstein* va quedar com un detall anecdòtic de *Muchachada*, molt allunyat de l'èxit que va tenir *Enjuto Mojamuto*.

Has actuat a pel·lícules com *El gran Vázquez* (2010) o *Anacleto: agente secreto* (2015), que estan basades en personatges o autors de còmic. Estàs satisfet del resultat?

A *El gran Vázquez* feia només un cameo. Vaig conèixer el director, Óscar Aibar, quan estava rodant la pel·lícula, i vam descobrir que tots dos érem autèntics fanàtics dels còmics. Ell sabia que em faria molta il·lusió ser a l'Editorial Bruguera, encara que fos un decorat, i em va donar un paperet. Si bé Ibáñez em va confessar en una ocasió que l'editorial de la pel·lícula no s'assemblava gens a la de veritat, en el meu record es va instal·lar com si ho fos.

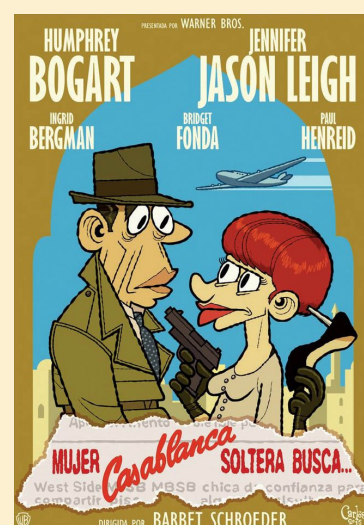
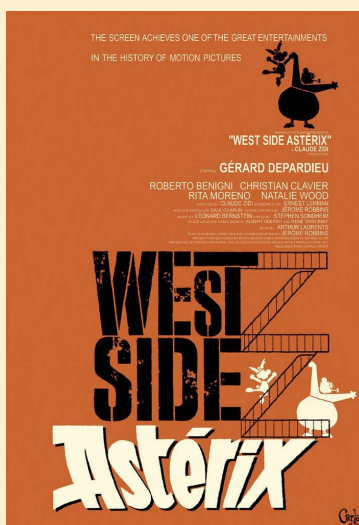

El gran Vázquez (2010); *Anacleto: agente secreto* (2015)

Encara que en els crèdits aparec com a «dibuixant rebel», al meu cor sempre vaig ser Peñarroya, perquè la pàgina d'atrezzo que m'havien posat a la taula era un facsímil de *Gordito Relleno* (encara que, tot sigui dit, m'assemblo molt més a Cifré) . Gràcies a l'Óscar tinc l'única escena que vaig rodar amb el meu adorat Álex Angulo. Crec que és una gran pel·lícula amb un delicat aroma de comèdia dramàtica antiga, certament arriscada, llastada només pels moments d'animació. Jo li tinc molt afecte.

Anacleto és una pel·lícula de vocació més comercial, dirigida amb pols ferm per Javi Ruiz Caldera, que té la virtut inusual de millorar amb escriu els guions amb els quals treballa. No era gens fàcil fer un llarg-metratge basat en un còmic que té tan pocs elements característics: tot just dos personatges, Anacleto i el seu cap, el marc de la paròdia d'espies i el gust pels paisatges desèrtics. Tot i que el to està lluny de l'esperit i l'estètica originals, al contrari que passa amb els *Mortadelo y Filemón* de Fesser, crec que el resultat és espectacular. En Javi té un do per a les escenes d'acció i va compondre una pel·lícula de la que no només per als erudits els còmics poden gaudir. En aquest cas, per desgràcia meva, l'únic llast sóc jo. Crec que, molt a desgrat meu, és un dels meus pitjors treballs. No vaig saber acostar-me a el personatge del meu admirat Vázquez en el to que requeria. Vaig fer moltes propostes, me'n van acceptar la majoria, vaig voler provar un enfocament diferent, però no vaig ser capaç de compondre una cosa creïble. És una llàstima, la pel·lícula té un malvat que no està a l'alçada. Curiosament, mentre escric això, estic recordant que vaig rebre la trucada d'un company amb el que tinc poca relació i que no m'ha tornat a trucar mai que només va voler felicitar-me pel paper.

Com va ser que vas començar a col·laborar a la revista *Fotogramas* amb la secció *Los híbridos de Carlös*, en uns cartells on mescles a dues pel·lícules en el mateix dibuix?

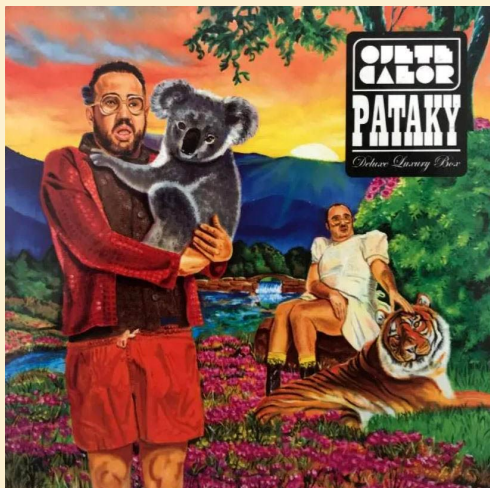

Los híbridos de Carlös, Fotogramas

Això era un joc que ens divertia molt a Nacho Vigalondo, Julián López i a mi (de fet, de vegades vaig utilitzar idees seves): barrejar dos títols incompatibles en una sola pel·lícula, com més distants en el gènere, millor. *Los Goonies al sol*, *Tira a mamá del Tron* o *Hola, estás Solaris?* Competíem per veure qui era més enginyós, i sortien títols memorables. És més complicat del que sembla perquè, perquè tingui veritablement gràcia, el gir ha d'arribar al final. I no n'hi ha prou amb agafar una paraula que serveixi de nexa entre dues pel·lícules, tipus *Abierto hasta el amanecer rojo*, això és el fàcil. El que s'ha de fer és que tots dos títols convisquin harmònicament al llarg de l'extensió d'un d'ells, evitant en la mesura que sigui possible que el títol final sigui més llarg. Quan em van proposar una secció a *Fotogramas* els vaig donar diverses idees, però aquesta és la que més els va agradar. Només era un dibuix al mes, però a la fi també va acabar costant trobar el dia per fer-ho, i a el cap de cinc anys ho vaig deixar. Aquesta ha estat la meua última col·laboració fixa en una publicació com a dibuixant.

La teua faceta musical ha destacat en el duo Ojete Calor, al costat d'Aníbal Gómez. Ens podries explicar una mica què és l'estil subnopro?

És una etiqueta que ens inventem perquè no ens mereixíem menys. En el seu dia ens agradava dir que consistia a agafar tot el que sonés a cantautor, a indie o a ritme llatí i fer just el contrari. Després vam dir que és el que quedaria al lavabo després d'unes hores de digestió si Prince es mengés un disc de Parchís ofegat amb un bon vi manxec. En alguna altra ocasió ho hem definit com un estil de vida, un corrent filosòfic, una religió, un viatge per Àfrica ple d'aventures exòtiques però envoltat de virus que podrien matar-te; una pel·lícula de Shyamalan molt entretinguda però amb un gir a quatre passes disposat a deixar-te el cap boig; una nit d'estiu amb el seu *botellón*, els seus morrejós al parc, els seus mosquits i la seva calor insuportable; el nou partit feixista i cool de segle XXI; un sentiment humà, la noia de *Viernes 13* que passeja sola pel llac de nit, al sofà incomodíssim que et compres a Ikea, però, hosti, què barat que és: però, sobretot, creiem que és la bufetada que no et van donar a temps i que tanta falta et feia. Ens en podem desdir en qualsevol moment.

Ojete Calor (Carlos Areces, Aníbal Gómez)

Pots comentar la teva faceta coma a estudiós del món de la historieta. Com va començar el teu interès per col·leccionar originals de còmic? Delimites la teva col·lecció a determinats tipus de dibuixos?

Tinc una gran quantitat de publicacions relacionades amb la il·lustració i el còmic des de 1865. Estic segur que algunes de les col·leccions no estan completes enlloc més que als prestatges de casa meva. Per això m'agradaria llegir la meva col·lecció, quan correspongui, a la Biblioteca Nacional, tot i que, per estrany que sembli, la cosa no és tan senzilla: cal fer un llistat complet i detallat, omplir infinitat de formularis, encarregar-te de fer-les arribar amb ports a càrrec teu... I un amic que hi treballa m'ha dit que no tenen personal suficient per arxivar les donacions, de manera que s'amunteguen en caixes durant un temps indefinit. Vaja, que no ho posen fàcil. Pel que fa als originals, sí, limito la meva col·leccionisme a autors espanyols, però és només per manca de recursos. Què més voldria que poder-me permetre una pàgina de *Los cuatro fantásticos* de Kirby, un *Little Nemo*, un *Yellow kid*, un *X-Men* de Byrne, un Jack Davis, un Crumb, un Steadman, un Hirschfeld, un Searle (encara que aquests tres últims no siguin concretament dibuixants de còmics) o, posats a somiar, un Hergé. La meva col·lecció es centra principalment en Bruguera (encara que d'alguns dels seus autors, com Ibáñez, Raf o Vázquez, col·lecciono de diverses èpoques) i Coll. També tinc alguns autors argentins, com Divito i Mazzone, i fins i tot tinc un Quino (però no un *Mafalda*).

El teu treball com a actor és àmpliament conegut i valorat pel públic. També ho és la teva faceta d'humorista, presentador i cantant. Tens algun projecte en el camp de l'humor gràfic?

Actualment no. En el seu moment vaig fer dues acudits esporàdics per al diari *Diagonal*, una tira mensual per a una revista bastant horrible d'informàtica i un acudit per a *La gran ilusión*, un diari que regalava la cadena de cinemes Renoir.

Carlès, *Mister K*, 2004.

L'últim que he fet ha estat un dibuix de suport a *Mongolia* per la multa que els va imposar el Tribunal Suprem, però no deixa de ser una excepció.

Segueixes amb interès alguns dels dibuixants d'humor gràfic que publiquen en l'actualitat?

Si per humor gràfic entenem un acudit o tira periòdica en una publicació regular, en realitat no. M'agrada molt el que fa Ricardo Martínez, però no sóc lector d'*El Mundo* (estaria bé una compilació del seu acudit diari). Aprofito aquí per dir que he aconseguit fa poc una col·lecció bastant avançada de l'última etapa de *La Traca*, la publicació valenciana antifeixista i republicana que va valer la pena d'afusellament als seus responsables per les (mítiques) caricatures que feien de Franco. La majoria de les coses que consumeixo són còmics antics o recopilacions de material clàssic. I ni tan sols les poques coses actuals que m'interessen solen ser humor gràfic: d'aquí, a més de la meua fidelitat a Ibáñez, mantinc curiositat per qualsevol cosa que treguin Monteys, Paco Alcázar o Paco Roca. De fora, Christophe Blain i, fins que ha acabat, *The Walking Dead*. Esporàdicament, algun còmic de superherois de què he sentit parlar.

Ets visitant de Humoristán (<http://humoristan.org/>)? Com creus que podria millorar?

Ampliant catàleg, cosa que m'imagino que fareu amb el temps; i penjant exemplars complets de tots els còmics. Sé que estic demanant una obra babilònica, però és una utopia bonica a la qual aspirar. Ens mereixem un web de consulta el més completa possible. Déu n'hi do

25 de març de 2021

<http://humoristan.org>

Carlos Areces

Jordi Riera Pujal

Cita del document

Jordi Riera Pujal (2021): "Carlos Areces, l'humor absurd i sense límits", a Humoristan, Barcelona. Disponible en línia el 15/3/2021 a: <http://humoristan.org>